

XORIJIY TILLARNI O'QITISHDA RAQAMLI TA'LIM PLATFORMALARI VA INTERAKTIV METODLARNING DIDAKTIK IMKONIYATLARI

Yusupova Osiyoxon Begimjon Qizi

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti 3-kurs talabasi

Ilmiy rahbar: Baydullayeva Firuza Akilbekovna

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti 1-fakultet o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada xorijiy tillarni o'qitishda raqamli ta'lim platformalari va interaktiv metodlarning integratsiyasi hamda ularning didaktik imkoniyatlari tahlil qilinadi. Zamonaviy texnologiyalar yordamida ta'lim jarayonini samarali tashkil etish, o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish va individual yondashuvni ta'minlash masalalari yoritilgan. Shuningdek, sun'iy intellekt, gamifikatsiya, multimedia vositalari hamda masofaviy ta'lim sharoitida qo'llaniladigan metodlarning o'rni ilmiy asosda ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: raqamli ta'lim, interaktiv metodlar, xorijiy til, sun'iy intellekt, gamifikatsiya

Kirish

Bugungi globallashuv sharoitida xorijiy tillarni o'rganish zamonaviy ta'lim tizimining ajralmas qismiga aylandi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi natijasida ta'lim jarayoni tubdan o'zgarib, yangi pedagogik yondashuvlar shakllanmoqda. Endilikda o'qitish jarayoni faqat nazariy bilim berish bilan cheklanib qolmay, balki o'quvchini faol ishtirok etishga, mustaqil fikrlashga va real muloqotga jalb etishga qaratilmoqda.

Shu nuqtai nazardan, raqamli ta'lim platformalari va interaktiv metodlarning integratsiyasi xorijiy tillarni o'qitishda muhim didaktik ahamiyat kasb etadi. Bu yondashuv nafaqat ta'lim samaradorligini oshiradi, balki o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish imkonini ham yaratadi.

Bundan tashqari, zamonaviy texnologiyalar, jumladan, sun'iy intellekt tizimlari, multimedia vositalari va masofaviy ta'lim platformalari o'quv jarayonini yanada samarali tashkil etishga xizmat qilmoqda. Ushbu vositalar yordamida o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida doimiy interaktiv aloqa o'rnatilib, ta'lim jarayoni yanada qiziqarli va samarali tus oladi.

Shunday qilib, xorijiy tillarni o'qitishda raqamli ta'lim platformalari va interaktiv metodlardan foydalanish nafaqat zamon talabi, balki ta'lim sifatini oshirishning muhim omili hisoblanadi. Mazkur maqolada ushbu yondashuvlarning didaktik imkoniyatlari ilmiy jihatdan tahlil qilinadi.

Asosiy qism

Raqamli ta'lim platformalarining didaktik imkoniyatlari

Raqamli ta'lim platformalari (LMS) zamonaviy ta'limning ajralmas qismiga aylangan. Ular o'qitish jarayonini tizimli tashkil etish, nazorat qilish va baholash imkonini beradi.

Birinchidan, shaxsiylashtirilgan ta'lim imkoniyati mavjud. Platformalar o'quvchining bilim darajasi va o'zlashtirish tezligiga mos materiallarni taklif etadi. Bu esa har bir o'quvchining individual rivojlanishini ta'minlaydi.

Ikkinchidan, mustaqil ta'limni rivojlantiradi. Duolingo, Memrise va Quizlet kabi ilovalar orqali o'quvchilar istalgan vaqtda bilimlarini mustahkamlash imkoniga ega bo'ladi. Bu esa uzluksiz ta'lim tamoyilini qo'llab-quvvatlaydi.

Uchinchidan, multimedia va autentik materiallardan foydalanish imkoniyati kengayadi. Video, audio, animatsiya va podkastlar yordamida o'quvchilar real til muhitiga yaqinlashadi, bu esa tilni tabiiy o'rganishga xizmat qiladi.

To'rtinchidan, monitoring va baholash tizimi samarali ishlaydi. Moodle, Google Classroom va Canvas platformalari orqali o'qituvchi o'quvchilarning faoliyatini real vaqt rejimida kuzatadi va tezkor teskari aloqa beradi.

Interaktiv metodlarning o'rni va ahamiyati

Interaktiv metodlar ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim vosita hisoblanadi. Ularning asosiy vazifasi o'quvchini passiv tinglovchidan faol ishtirokchiga aylantirishdir.

Gamifikatsiya (o'yinlashtirish) orqali dars jarayoni qiziqarli shaklga keltiriladi. Kahoot, Quizizz kabi platformalar o'quvchilarning motivatsiyasini sezilarli darajada oshiradi.

Rolli o'yinlar va keys-stadi metodlari real hayotiy vaziyatlarni modellashtirish imkonini beradi. Bu usullar orqali o'quvchilar nutqiy va kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantiradi.

Multimedia vositalari (video, animatsiya, infografika) o'quvchilarning diqqatini jalb qiladi va ma'lumotni eslab qolish darajasini oshiradi. Tadqiqotlarga ko'ra, vizual va audio materiallardan foydalanish o'zlashtirish samaradorligini sezilarli oshiradi.

Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellektning o'rni

So'nggi yillarda sun'iy intellekt (AI) texnologiyalari ta'lim jarayonida keng qo'llanilmoqda. ChatGPT kabi tizimlar o'quvchilarga grammatikani tushuntirish, matn yozish va nutqiy mashqlar bajarishda yordam beradi.

Shuningdek, ovozli texnologiyalar (Google Translate, Siri, Alexa) orqali talaffuzni o'rganish imkoniyati kengayadi. Bu vositalar tinglash va gapirish ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.

Masofaviy ta'lim sharoitida esa Zoom va Microsoft Teams kabi platformalar orqali interaktiv muloqot tashkil etiladi. "Flipped classroom" modeli yordamida nazariya mustaqil o'rganilib, dars jarayoni amaliy mashg'ulotlarga bag'ishlanadi.

Afzalliklar va muammolar

Raqamli texnologiyalarning asosiy afzalliklari quyidagilardan iborat:

- o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi;
- darsni qiziqarli va interaktiv qiladi;
- kommunikativ kompetensiyani rivojlantiradi;
- vaqtni tejaydi va baholashni osonlashtiradi.

Shu bilan birga, ayrim muammolar ham mavjud:

- internetga bog'liqlik;
- texnik nosozliklar;
- raqamli savodxonlik darajasining pastligi;
- texnologiyaga haddan tashqari qaramlik.

Shuning uchun texnologiyalarni o'quv maqsadlariga mos va muvozanatli qo'llash zarur.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, raqamli ta'lim platformalari va interaktiv metodlar xorijiy tillarni o'qitishda keng didaktik imkoniyatlarga ega bo'lib, zamonaviy ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylanmoqda. Ushbu yondashuvlar yordamida ta'lim jarayoni nafaqat samarali, balki shaxsiylashtirilgan va o'quvchilar uchun qiziqarli shaklda tashkil etiladi. Raqamli vositalar

o'quvchilarning bilim olish jarayonini yengillashtiradi, ularni faol ishtirok etishga undaydi hamda o'z-o'zini rivojlantirishga yo'naltiradi.

Shu bilan birga, interaktiv metodlar orqali o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasi, tanqidiy va mustaqil fikrlash ko'nikmalari, shuningdek, jamoada ishlash qobiliyatlari rivojlanadi. Raqamli platformalar esa o'quv jarayonini monitoring qilish, tezkor baholash va samarali teskari aloqa berish imkonini yaratadi. Bu esa o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlab, ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalarni to'g'ri va maqsadga muvofiq qo'llash o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini sezilarli darajada oshiradi hamda ularning bilimlarini amaliyotda qo'llash imkoniyatlarini kengaytiradi. Ayniqsa, sun'iy intellekt, multimedia vositalari va masofaviy ta'lim texnologiyalari o'quv jarayonini yangi bosqichga olib chiqmoqda.

Biroq, ushbu jarayonda ayrim muammolar — texnik cheklovlar, internetga bog'liqlik va raqamli savodxonlik darajasining yetarli emasligi kabi omillar ham e'tibordan chetda qolmasligi lozim. Shu sababli, raqamli texnologiyalarni joriy etishda muvozanatli va ongli yondashuv zarur hisoblanadi.

Kelajakda raqamli ta'limni rivojlantirish uchun quyidagi yo'nalishlarga alohida e'tibor qaratish maqsadga muvofiq:

- o'qituvchilarning raqamli va metodik kompetensiyasini muntazam oshirib borish;
- ta'lim muassasalarini zamonaviy texnik vositalar bilan ta'minlash;
- interaktiv va innovatsion metodlarni dars jarayoniga keng joriy etish;
- o'quvchilarni mustaqil ta'limga yo'naltiruvchi samarali strategiyalarni ishlab chiqish.

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, raqamli ta'lim platformalari va interaktiv metodlardan samarali foydalanish xorijiy tillarni o'qitishda yuqori natijalarga erishishning muhim omili hisoblanadi. Ushbu yondashuv orqali zamonaviy, raqobatbardosh va kommunikativ kompetensiyaga ega bo'lgan kadrlarni tayyorlash imkoniyati yaratiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Richards, J. C. (2001). *Methods in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
2. Harmer, J. (2007). *How to Teach English*. Harlow: Pearson Longman.
3. Warschauer, M. (1996). *Technology and Language Learning*. Honolulu: University of Hawai'i Press.
4. Larsen-Freeman, D. (2000). *Techniques and Principles in Language Teaching*. Oxford: Oxford University Press.
5. Garrison, D. R. (2017). *E-Learning in the 21st Century: A Community of Inquiry Framework for Research and Practice*. New York: Routledge.
6. Jalolov, J. J. (2012). *Chet til o'qitish metodikasi*. Toshkent.
7. Ishmuhamedov, R., Abduqodirov, A., & Pardaev, A. (2008). *Ta'limda innovatsion texnologiyalar*. Toshkent.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarorlari va ta'limga oid normativ hujjatlari.
9. UNESCO. (2021). *Education in a Digital World*. Available at: <https://www.unesco.org>
10. British Council. *Teaching English Online Resources*. Available at: <https://www.britishcouncil.org>